

Initiatiefadvies

Het toekomstige kinderbijslagmodel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

5 maart 2018

Advies behandeld door	WG Sociale zaken-gezondheid, Raad van Bestuur
Advies behandeld op	19 februari 2018
Initiatiefadvies uitgebracht door de Raad van Bestuur van	5 maart 2018
Advies bekrachtigd door de Plenaire zitting van	15 maart 2018

Vooraf

De zesde Staatshervorming heeft het beheer van de kinderbijslag naar vier gefedereerde entiteiten overgeheveld : het Waals Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Deze bevoegdheid werd sinds 1 januari 2014 effectief overgeheveld, maar er werd een overgangperiode ingesteld opdat de gefedereerde entiteiten deze overheveling zouden kunnen voorbereiden. De overgangperiode zal uiterlijk op 31 december 2019 ten einde lopen en vanaf deze datum zal elke entiteit autonoom zijn op het vlak van kinderbijslag. Dit betekent dat ze over haar eigen wetgeving, eigen beheersinstanties en eigen uitbetalingsinstelling zal moeten beschikken. Anderzijds hebben de entiteiten de mogelijkheid om op deze overheveling vooruit te lopen, door hun voornemens negen maanden op voorhand bekend te maken. Zonder dit al officieel te hebben bekendgemaakt, hebben de beleidsverantwoordelijken van het Vlaams Gewest hun voornemen uitgedrukt om de materie op 1 januari 2019 over te nemen.

In Brussel werd de bevoegdheid de GGC toegewezen, om te voorkomen dat er zich Brusselse subnationaliteiten zouden ontwikkelen.

De andere drie entiteiten hebben al de entiteiten bepaald die voor het beheer van deze materie zullen instaan, evenals de bedragen van de kinderbijslag. In Brussel is de ION belast met het beheer van de kinderbijslag, de bicommunautaire Dienst voor Gezondheid, Bijstand aan Personen en Gezinsbijslag, « Iriscare » genaamd, bezig zich in te stellen om de bevoegdheid te kunnen beheren. Er zal binnenkort een beleidsakkoord over het model worden gesloten.

De bevoegdheidsoverheveling houdt voor elke entiteit de verantwoordelijkheid in om een kinderbijslagmodel aan te nemen dat aan de noden van hun gezinnen beantwoordt.

Ingevolge de resultaten van de studie die hiernaar werd verricht¹ en in voortzetting van de werkzaamheden die hieromtrent werden gerealiseerd, wenst de Raad enkele beginselen te formuleren, die volgens hem de instelling van het Brusselse model zouden kunnen begeleiden.

Advies

1. Het beginsel van sociale zekerheid bewaren

De Raad wenst dat het toekomstige kinderbijslagmodel een logica van sociale zekerheid zou behouden. Hoewel de kinderbijslag, zoals overigens de rest van de sociale zekerheid en ook het tewerkstellingsbeleid, het loonbeleid, ... instrumenten zijn om armoede te voorkomen, betekent dit niet dat de vaststelling van een toestand van armoede een voorwaarde voor het toekennen van deze voordelen moet zijn.

Bijgevolg zal het model zijn grondbeginselen moeten bewaren en een mechanisme van gemengde solidariteit moeten bekrachtigen.

¹ Brussels Studies Institute, VUB, ULB, U Antwerpen, *Studie over het toekomstig model van de kinderbijslagen in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest*, oktober 2017.

De universele dimensie van de kinderbijslag laat het toe dat deze blijft behouden in het ‘conceptueel gebied’ van de sociale zekerheid. Deze berust op het beginsel van een horizontale interpersoonlijke solidariteit tussen gezinnen zonder kinderen en gezinnen met kinderen. De kinderbijslag is voor gezinnen een fundamenteel element van het inkomensbeleid. Hij wordt toegekend aan *alle* kinderen, ongeacht hun levensomstandigheden. Deze horizontale solidariteit geeft de voorziening al haar legitimiteit.

De kinderbijslag voor « arme gezinnen » voorbehouden, zou gelijkstaan met het doorvoeren van een verschuiving van een logica van sociale zekerheid naar een ondersteunende logica. Dit zou het stelsel zou verzwakken door de legitimiteit ervan bij een deel van de bevolking te ontnemen.

De Raad is dus van mening dat de toekenning van de kinderbijslag niet aan een onderzoek van de middelen of aan een inkomensbeperking moet worden onderworpen.

Het universele stelsel moet echter worden aangevuld met een selectief bestanddeel, dat een beroep doet op de verticale solidariteit van de hoge naar de lage inkomens toe. Dit selectief bestanddeel laat het gezinnen met lage inkomens toe om van aanzienlijkere prestaties te genieten.

Anderzijds benadrukt **de Raad** het belang van het paritair beheer van deze bevoegdheid, die het toelaat om een functionele verankering van de overgehevelde materies in de sociale zekerheid te bewaren. Hij herinnert eraan dat hij in zijn advies van 21 november 2013² heeft gevraagd om « het paritair beheer op het niveau van de gefedereerde entiteiten te vrijwaren, dat de functionele banden waarborgt met de sociale zekerheidsmateries die onder de bevoegdheid van de federale entiteit zijn gebleven ».

Wat het Handvest van de sociaal verzekerde betreft, herinnert **de Raad** eraan dat hij in zijn advies van 16 juni 2016 van oordeel was dat « teneinde een efficiënt beheer van deze materie door de operatoren te verzekeren, het Handvest van de sociaal verzekerde de kern van hun werking moet vormen »³.

2. Vereiste van eenvoud en doorzichtigheid

Gelet op de eigenheden van de Brusselse bevolking, wenst **de Raad** dat het Brusselse stelsel van de kinderbijslag zo eenvoudig en doorzichtig mogelijk zou zijn, met zo weinig mogelijk voorwaarden die de gezinnen moeten aantonen. Hoe ingewikkelder het stelsel wordt, des te groter het risico immers wordt dat personen verhinderd worden om hun rechten te laten gelden, dat de bijslag laattijdig wordt uitbetaald, dat er fouten worden gemaakt of dat er achteraf regularisaties moeten worden doorgevoerd. **De Raad** herinnert eraan dat een toename van de voorwaardelijkheden een administratieve kostprijs heeft, waarmee bij de keuze van het model rekening moet worden gehouden.

De Raad pleit voor een zo hoog mogelijk onvoorwaardelijk bedrag, aangevuld met doeltreffende sociale toeslagen die aan de Brusselse sociaaleconomische context zijn aangepast en die door de specifieke noden van het kind of door de lage inkomens van het gezin worden gerechtvaardigd.

² Initiatiefadvies van 21 november 2013 : Voorstellen met het oog op een geïntegreerd beheer van de materies die in het kader van de zesde Staatshervorming naar Brussel zijn overgeheveld en met het oog op een paritair beheer van de ION

³ Initiatiefadvies van 16 juni 2016 : Overheveling van de voorziening voor uitbetaling van de kinderbijslag in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

3. Het toekennen van kinderbijslag koppelen aan het schoolbezoek ?

De Raad is van oordeel dat zolang het kind schoolplichtig is, de toekenning van de kinderbijslag niet aan het schoolbezoek mag worden gekoppeld. De maatregelen die gelden in het kader van de jeugdbescherming lijken hem de ouders een voldoende groot verantwoordelijkheidsbesef te geven.

Hij stelt echter vast dat er in het kader van de Vlaamse sociale zekerheid voordelen zullen worden toegekend voor kinderen die naar school of kinderopvangstructuren gaan. Hoewel deze voordelen, zo lijkt het, bepaalde leeftijdstoelagen vervangen die vandaag in het stelsel van de kinderbijslag worden toegekend en die door de kinderbijslagfondsen worden uitbetaald, worden deze door de Vlaamse Gemeenschap niet als kinderbijslag beschouwd. Deze voordelen zouden ook worden uitbetaald voor Brusselse kinderen die in Vlaamse instellingen worden opgevangen of er naar school gaan.

De Raad heeft vragen bij de verhoudingen tussen het toekomstige Brusselse stelsel en deze voordelen. Moet men pleiten voor voordelen van hetzelfde type voor kinderen die in het Franstalig onderwijs schoollopen ? Zouden de Brusselse gezinnen, op het administratieve vlak, tot een dubbel lidmaatschap bij een Brussels fonds en een Vlaams fonds kunnen worden gebracht ?

4. Overschakeling naar het nieuwe kinderbijslagmodel

De Raad vindt het verkieselijk dat het nieuwe model onmiddellijk op alle kinderen wordt toegepast, op voorwaarde dat de verworven rechten worden behouden voor gezinnen waarvoor het nieuwe model minder gunstig zou blijken te zijn.

Aangezien het Vlaams en het Waals Gewest de tegengestelde keuze hebben aangekondigd, kan dit bepaalde verstoringen met zich meebrengen wanneer het gezin naar een ander Gewest verhuist.

Maar gedurende een volledige generatie twee verschillende stelsels behouden, die zo nodig binnen éénzelfde gezin naast elkaar bestaan, creëert ook verstoringen en compliceert de evaluatie van het stelsel voor wat de maatschappelijke doeltreffendheid ervan betreft.

5. De inkomens globaliseren

De Raad is van oordeel dat de sociale toeslagen in functie van het reële inkomen van het gezin moeten worden berekend, en niet in functie van een statuut van uitkeringsgerechtigde, wat een bron van onrechtvaardigheden is.

Hij is zich bewust van de technische moeilijkheid, die in de studie wordt benadrukt, om de globale inkomens te bepalen en aan te tonen. Het statuut van uitkeringsgerechtigde of de toekenning van een verhoogde tussenkomst in de ziekteverzekering kan dit bewijs vereenvoudigen. Deze kwestie zal één van de eerste bekommernissen van het bestuur en de beheerinstanties van Iriscare moeten zijn.

6. Mobiliteit

De kwesties met betrekking tot de residentiële mobiliteit van de begunstigen zullen aan de hand van samenwerkingsakkoorden moeten worden geregeld.

7. Financiële stromen

De Raad meent dat de financiering van de kinderbijslag een prioriteit voor het Gewest moet zijn. Volgens **de Raad** zal het Gewest de volledige federale dotatie, die in dit kader werd overgeheveld, moeten besteden, zonder een injectie van bijkomende financiële middelen uit te sluiten.

*
* *